

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของปัญหา

สภาการศึกษาไทยเป็นองค์กรการกุศลอาสาสมัครที่คลี่คลายมาจากสภาอุณาโลมแดงที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2436 เนื่องจากกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เรื่องเขตแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง จนถึงขั้นมีการสู้รบกันในเหตุการณ์ที่เรียกว่า "วิกฤตการณ์ ร.ศ. 112" ในขณะนั้นยังไม่มีองค์การกุศลทำหน้าที่ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้เป็นกิจลักษณะ ด้วยความห่วงใยทหารที่ได้รับบาดเจ็บ สตรีไทยชั้นสูงในสมัยนั้นซึ่งมีท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงษ์ เป็นหัวหน้า จึงคิดว่าน่าจะมีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของทหาร และได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวี (ต่อมาคือ สมเด็จพระศรีสวรินทิราพระบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) ขอให้รับเป็นองค์อุปถัมภ์ของสภานี้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ทรงทราบความก็พอพระทัยว่าเป็นความคิดที่ดีตามแบบอย่างประเทศที่เจริญแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้ง "สภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยาม" ขึ้น และทรงรับให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ งานสำคัญของสภาอุณาโลมแดงเมื่อแรกก่อตั้ง คือ การจัดส่งเครื่องยาและเวชภัณฑ์ไปให้ทหารในสนามรบ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งโรงพยาบาลของสภาอุณาโลมแดงขึ้นที่หัวมุมวัดมหาธาตุ เพื่อทำการรักษาพยาบาลทหารที่ได้รับบาดเจ็บ และเป็นคลังเก็บยาและเวชภัณฑ์

เมื่อกรณีพิพาทยุติลงกิจการของสภาอุณาโลมแดงก็ซบเซาลงไปด้วยต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จกลับจากการศึกษาที่ประเทศอังกฤษผ่านมาทางประเทศญี่ปุ่น

ได้ทรงทอดพระเนตรโรงพยาบาลและกิจการของสภาภาษาชาติผู้ป่วนด้วย ทรงมีพระราชดำริว่ากิจการของสภาภาษาชาติจะมีประโยชน์ยิ่งในเมืองไทย จึงโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูกิจการของสภาอุณาโลมแดงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และกิจการของสภาอุณาโลมแดงก็ได้พัฒนาการเป็นลำดับมา จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่าเหตุใดสภาภาษาชาติไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่คลี่คลายมาจากสภาอุณาโลมแดงที่ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 ยังคงสามารถดำเนินกิจการอยู่ต่อมาได้จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 9 ทศวรรษ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงกำเนิดและพัฒนาการของสภาภาษาชาติไทย ซึ่งเป็นองค์การกุศลที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ ตั้งแต่แรกก่อตั้งเป็นสภาอุณาโลมแดงใน พ.ศ. 2436 จนถึงช่วงแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 ในพ.ศ. 2485
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสภาภาษาชาติไทยในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม

สมมติฐาน

สภาภาษาชาติไทยเป็นองค์กรที่คลี่คลายมาจากสภาอุณาโลมแดงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการะกิจในวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 หลังกรณีพิพาทดังกล่าวยุติลงแล้ว องค์กรนี้ก็ยังคงดำเนินการและเจริญก้าวหน้าสืบมาจนปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะได้มีการปรับตัววัตถุประสงค์และการบริหารองค์กรให้เข้ากับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "สภาภาษาชาติไทย: กำเนิดและพัฒนาการ" นี้ จะทำการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2436-2485 คือ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสภาอุณาโลมแดงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระจุลจอมเกล้าฯ จนถึงระยะแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งหลังจากนั้นสภากาชาดไทย ก็จะมีพัฒนาการไปอีกขั้นหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยจึงขอทำการศึกษา ถึงพัฒนาการในช่วงแรกขององค์กรเท่านั้น

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าและวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะยึดเอารูปแบบการวิเคราะห์ของ ประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เป็นหลัก และเสนอข้อเขียนในรูปแบบ การพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) ข้อมูลที่จะใช้ในการค้นคว้า จะใช้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานชั้นหนึ่ง (Primary Sources) และข้อมูลที่เป็นหลักฐานชั้นสอง (Secondary Sources) ประกอบด้วย

1. เอกสารที่เป็นหลักฐานชั้นหนึ่ง จะทำการค้นคว้าจากรายงานการ ประชุมกรรมการสภากาชาดสยาม พ.ศ.2536-2485, เอกสารหนังสือสั่งการ จดหมาย โต้ตอบที่หน่วยเก็บเอกสาร สำนักงานกลางสภากาชาดไทย และเอกสารที่กองจดหมายเหตุ แห่งชาติ
2. เอกสารที่เป็นหลักฐานชั้นสอง ได้แก่ หนังสือ และบทความต่างๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจกำเนิดและพัฒนาการของสภากาชาดไทย นับตั้งแต่การก่อตั้งเป็นสภาอุณาโลมแดงใน พ.ศ.2436 จนถึง พ.ศ.2485
2. ทำให้เข้าใจบทบาทของสภากาชาดไทยในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับความ เปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงดังกล่าว